

Sygn. akt I 1 C 117/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2017 roku

Sąd Rejonowy w Gdyni

Wydział I Cywilny - Sekcja d.s. rozpoznawanych w postępowaniu uproszczonym

w składzie:

Przewodniczący: SSR Marzanna Stefaniuk-Muczyńska

Protokolant: sek. sąd. M. W.

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2017 r. w Gdyni

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) **spółki z o.o. w G.**

przeciwko: **A. K.**

o zapłatę

I. oddała powództwo;

I. obciąża powoda kosztami procesu i uznaje je za uiszczone w całości.

UZASADNIENIE

Przedmiotowym pozwem powódka (...) spółka z o.o. w G. (poprzednio (...) S.A.) wystąpiła z żądaniem zasądzenia od pozwanej A. K. kwoty 2.555,54 zł wraz z naliczonymi od kwoty 2.516 zł odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia wniesienia pozwu i odsetkami ustawowymi od kwoty 28,54 zł od dnia wniesienia pozwu oraz o obciążenie pozwanej kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu podała, że dochodzona wierzytelność wynika z zaciągniętej przez pozwaną u powódki pożyczki w wysokości 4.296 zł, której nie spłaciła ona w terminie i wysokości ustalonej w umowie, tj. w okresie 12-tu miesięcy od dnia zawarcia umowy. Powódka wyjaśniła też, że kwota 2.516 zł to niespłacony przez pozwaną kapitał (pозwana dokonała bowiem wpłat łącznie na kwotę 1.790 zł, które zostały zaksięgowane w wysokości 1.780 zł na poczet kapitału), 10 zł to pozostała kwota z ustalonych w §6 pkt. 6 umowy pożyczki kosztów windykacyjnych (obejmujących koszt korespondencji wysyłanej do pozwanej listami poleconymi, przy czym 10 zł z wpłat pozwanej zostało przez powódkę zaliczonych na poczet tych właśnie kosztów), zaś kwota 28,54 zł to odsetki karne, które zostały naliczone od kapitału od dnia następnego po dniu postawienia pożyczki w stan wymagalności (umowa została wypowiedziana przez powódkę pismem z dnia 9 stycznia 2015 r. ze skutkiem na dzień 15 lutego 2015 r.) do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu.

Wydany w sprawie elektronicznym postępowaniu upominawczym nakaz zapłaty w imieniu pozwanej zaskarżył kurator ubezwłasnowolnionej częściowo pozwanej, wnosząc o oddalenie powództwa i podnosząc iż pozwana kwestionuje obowiązek zapłaty na rzecz powoda kwoty w dochodzonej przez niego wysokości, gdyż nie posiada wiedzy na temat jakiegokolwiek zobowiązania względem powodowej spółki. Kurator pozwanej rzucił, że pozwana nie posiadała zdolności do zawarcia we własnym imieniu przedmiotowej umowy, na której skuteczne zawarcie

potrzebowała zgody jej przedstawiciela ustawowego, a więc kuratora. Kurator podniósł też, że umowa zawarta przez pozwaną jest nieważna, gdyż brak jest zgody kuratora na jej zawarcie.

W odpowiedzi na powyższe powódka podtrzymała żądanie pozwu w całości. Wniosła też o zawieszenie postępowania w przedmiotowej sprawie do czasu zakończenia postępowanie karnego prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w Gdyni pod sygn. akt PR 1 Ds 469/2017 oraz wskazała, że dochodzone pozwem kwoty nie zostały ograniczone o wpłaty, które przekazał powódce komornik (wydanemu w sprawie nakazowi zapłaty, jeszcze przed jego skutecznym doręczeniem kuratorowi pozwanej została bowiem w postępowaniu elektronicznym nadana klauzula wykonalności i w oparciu o tak uzyskany tytuł wykonawczy powód prowadził egzekucję, zanim Sąd stwierdził utratę mocy wydanego w sprawie nakazu zapłaty z uwagi na skuteczne zaskarżenie go w drodze sprzeciwu), zadeklarowała jednocześnie, że w przypadku przegania niniejszej sprawy dokona bezzwłocznego ich zwrotu. Powódka wskazała też, że wstrzymuje się od merytorycznego ustosunkowania się do sprzeciwu od nakazu zapłaty do czasu zakończenia postępowania karnego prowadzonego przez Prokuraturę w wyżej wskazanej sprawie.

Z uwagi na treść art. 505¹ kpc niniejsza sprawa rozpoznawana była w postępowaniu uproszczonym.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana A. K. od dnia 22 czerwca 2011 r. pozostawała osobą częściowo ubezwłasnowolnioną. Jej kuratorem była R. P. (1).

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 14 grudnia 2016 r. zmieniono postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 22 czerwca 2011 r. wydane w sprawie o sygn. I Ns 205/10 i pozwaną, z powodu upośledzenia umysłowego, ubezwłasnowolniono całkowicie.

Od dnia 10 kwietnia 2017 r. opiekunem prawnym ubezwłasnowolnionej całkowicie pozwanej jest R. P. (1).

dowód: odpis postanowienia SR w Gdyni z dnia 10.04.2017 r. wydane w sprawie III RNs 83/17; - k. 78 i 84; odpis postanowienia SO w Gdańsku z dnia 14.12.2016 r. - k. 83; odpis zaświadczenia o ustanowieniu opiekunem prawnym pozwanej R. P. - k. 85

W dniu 2 czerwca 2014 r. pozwana osobiście podpisała z powódką umowę pożyczki w wysokości 4.296 zł, na podstawie której wyplacona została kwota 2.000 zł oraz w której treści wskazano, że pożyczkobiorczyni została zobowiązana do zapłaty powódce prowizji w wysokości 2.296 zł oraz zwrócenia pożyczki wraz z oprocentowaniem w 12-tu miesięcznych równych ratach wynoszących po 358 zł.

dowód: umowa pożyczki (...) - k. 26-30

Kurator pozwanej nie wyraził zgodny na zawarcie przez pozwaną przedmiotowej umowy pożyczki.

dowód: oświadczenie kuratora pozwanej zwarte w sprzeciwie od nakazu zapłaty - k. 8-9

Postępowanie Prokuratury Rejonowej w Gdyni w sprawie o sygn. akt PR 1 Ds. 469/2017 prowadzone jest w sprawie doprowadzenia pozwanej A. K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przy zawarciu umowy pożyczki z (...) S.A., poprzez wyzyskanie niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, tj. o czyn z art. 286 §1 kk.

dowód: postanowienie o żądaniu wydania rzeczy z dnia 27.02.2017 r. - k. 60

Sąd zważył, co następuje:

Mając na uwadze wyżej przedstawiony stan faktyczny sprawy, ustalony w oparciu o niebudzące wiarygodności odpisy dokumentów prywatnych przedstawionych przez powoda oraz odpisy dokumentów urzędowych Sąd uznał, iż przedmiotowe powództwo podlegało w całości oddaleniu.

Rozstrzygając w powyższy sposób Sąd miał na względzie, iż podstawą żądania pozwu, aż do zamknięcia rozprawy pozostawało żądanie zwrotu udzielonej pozwanej pożyczki wraz z wynikającymi z tej umowy świadczeniami nie tylko w postaci jej kapitału, ale także: odsetek kapitałowych, odsetek karnych, odsetek od zadłużenia przeterminowanego oraz opłat z tytułu podejmowanych czynności windykacyjnych.

Jak zostało to jednakże w sprawie ustalone, przedmiotowa umowa pożyczki została podpisana przez pozwaną w okresie, w którym pozostawała ona osobą częściowo ubezwłasnowolnioną. Fakt częściowego ubezwłasnowolnienia pozwanej w roku 2011 skutkowało zaś od tego czasu jej ograniczeniem w zdolności do czynności prawnych. Zgodnie bowiem z treścią art. 15 kc ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy nie ukończyli lat trzynastu, oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo. Jak stanowi natomiast art. 17 kc, z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych do ważności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego. Ważność umowy, która została zawarta przez taką osobę bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego, zależy od jej potwierdzenia przez tegoż przedstawiciela (art. 18 §1 kc), bądź też przez samą osobę dokonującą czynności prawnej, już po uzyskaniu przez nią pełnej zdolności do czynności prawnych (art. 18 §2 kc). Pozwana pełnej zdolności do czynności prawnych do dnia zamknięcia rozprawy nie uzyskała (a wręcz przeciwnie - utraciła ją w całości na skutek postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 14 grudnia 2016 r., na mocy którego została ubezwłasnowolniona całkowicie), a jednocześnie R. P. (1) - pełniąc w dacie wniesienia sprzeciwu funkcję kuratora pozwanej - zarzucając przedmiotowej umowie nieważność, w sposób nie budzący wątpliwości podała, że nie potwierdza ona jej skuteczności. Brak zaś wyrażenia przez kuratora pozwanej zgody na zwanie przez pozwaną, jako osoby częściowo ubezwłasnowolnionej, umowy pożyczki z dnia 2 czerwca 2014 r. oraz obecne jej niepotwierdzenie przez kuratora, skutkowało uznaniem zawartej przez powódkę z pozwaną umowy za nieważną, a tym samym za nie wywołującą skutków prawnych.

W opinii Sądu przedmiotowa umowa pożyczki nie zalicza się bowiem do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, a zatem jej ewentualne częściowe wykonanie nie mogło spowodować jej konwalidacji. Zgodnie bowiem z brzmieniem art. 20 osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać jedynie umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. Dla zobrazowania kategorii takich umów i ich ciężaru gatunkowego w tym miejscu wskazać zaś należy, że w piśmiennictwie wskazuje się przykładowo zakup gazety czy pojedynczych artykułów spożywczych. Umowa o spłacaną w okresie 12-tu miesięcy pożyczkę, zawartą z podmiotem profesjonalnym, bez wątplenia nie należy do drobnych bieżących spraw życia codziennego i jako taka nie jest objęta hipotezą normy art. 20 kc.

Powyższe stanowiło o niezasadności żądania pozwu. Powódka, w oparciu o nieważnie zawartą umowę, nie mogła bowiem skutecznie na jej podstawie domagać się od pozwanej zwrotu świadczeń opartych o jej zapisy.

Mając jednocześnie na uwadze, że zgodnie z art. 321 §1 kpc Sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie oraz uwzględniając okoliczność, iż do chwili zamknięcia rozprawy powodowie, reprezentowani przez fachowego pełnomocnika, konsekwentnie jako podstawę faktyczną pozwu wskazywali ważną, w ich ocenie, umowę pożyczki - Sąd nie rozważał możliwości uwzględnienia powództwa w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu, czy też świadczeniu nienależnym, szczególnie że sprawa niniejsza rozpoznawana była w postępowaniu uproszczonym. Sąd pozostawał bowiem związany granicami powództwa i nie mógł dysponować przedmiotem procesu przez określenie jego granic niezależnie od zakresu żądania ochrony zakreślonej przez powoda. Żądanie powództwa określał zaś nie tylko jego przedmiot, lecz również jego podstawa faktyczna. Zasądzenie sumy pieniężnej, która wprawdzie mieściłaby się w granicach kwotowych powództwa, lecz z innej postawy faktycznej, stanowiłoby orzeczenie ponad żądanie. W sprawie niniejszej przedmiotem żądania był zwrot pożyczki, a okoliczności faktyczne uzasadniające żądanie sprowadzały się do wykazania faktu udzielenia pożyczki, jej wysokości oraz jej niezwrócenia. Tymczasem okoliczności faktyczne, które uzasadniałyby roszczenie oparte na konstrukcji bezpodstawnego wzbogacenia lub nienależnego świadczenia, są zupełnie inne. Odmienne przedstawia

się też obrona pozwanego, który w okoliczności zgłoszenia przez stronę powodową wniosku o zasądzenie kwoty dochodzonej pozew w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (z uwagi na nieważność umowy pożyczki) mógłby przecież podjąć obronę w tym zakresie, zgłaszając chociażby zarzuty z art. 407 kc (przejście obowiązku wydania korzyści na osobę trzecią, na rzecz której ten kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, rozporządził korzyścią bezpłatnie), czy z art. 409 kc (wygaśnięcie obowiązku wydania korzyści wskutek jej zużycia, sposób powodujący brak wzbogacenia, przy jednoczesnym braku obowiązku liczenia się z obowiązkiem zwrotu). (por. wyrok SN z dnia 18.03.2005 r., II CK 556/04, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna (...)).

W tym miejscu wskazać należy, iż z uwagi na powyższe, jak też uwzględniając okoliczność, iż postępowanie Prokuratury Rejonowej w Gdyni o sygn. akt PR 1 Ds. 469/2017 prowadzone jest w sprawie doprowadzenia pozwanej A. K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przy zawarciu umowy pożyczki w (...) S.A., poprzez wyzyskanie niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, tj. o czyn z art. 286 §1 kk Sąd oddalił wniosek powódki o zwieszenie postępowania w niniejszej sprawie do czasu zakończenia postępowania prokuratorskiego. Odpowiedzialność karna osoby, która ewentualnie doprowadziła pozwaną do niekorzystnego rozporządzenia mieniem - wobec jednoznacznego ustalenia, iż przedmiotowa umowa pożyczki została zawarta przez pozwaną, bez zgody jej kuratora na zawarcie takiej umowy - pozostawała dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy bez znaczenia.

Orzeczenie wydane w pkt. I wyroku zostało wydane w oparciu o przepis art. 15 kc i 18 §1 kc w zw. z art. 720 kc a contrario.

W konsekwencji powódka, jako strona przegrywająca, została obciążona kosztami procesu powstałymi w sprawie, przy czym z uwagi na ich uprzednie już poniesienie przez powódkę, zostały one uznane za uiszczone w całości.